

۱. اقلیم و سرزمین

نیشابور در شمال شرق ایران با وسعت ۶۷۵۴ کیلومتر مربع معادل ۵/۸ درصد مساحت استان خراسان رضوی دارای ۴ بخش، ۷ شهر شامل: ۱۳ دهستان، ۵۸۲ آبادی دارای سکنه است که از شمال به چناران، قوچان و اسفراین، از شرق به مشهد و طرقبه، از غرب به فیروزه، خوشاب و سبزوار و از جنوب به کاشمر و تربت حیدریه محدود است.

نیشابور در دامنه‌های رشته کوه بینالود در شمال شرق ایران جای گرفته و از لحاظ اقلیم، گرم و فراخشک در شرق، سرد و خشک در نواحی مرتفع و گرم و خشک در سایر مناطق است. شهرستان تازه استقلال یافته فیروزه در شرق نیشابور با جمعیت معادل ۴۵ هزار نفر و مساحت کیلومتر مربع در حوزه مأموریت های دانشکده علوم پزشکی نیشابور قرار دارد.

۲. جمعیت و نیروی انسانی نیشابور

- جمعیت: ۴۵۱۷۸۰ نفر معادل ۸ درصد جمعیت استان
- توزیع مکانی جمعیت: ۵۶ درصد جمعیت شهری و ۴۴ درصد جمعیت روستایی
- توزیع جنسیتی جمعیت: ۵۱ درصد جمعیت مردان ۴۹ درصد جمعیت زنان
- تراکم جمعیت: ۶۶/۹ نفر در هر کیلومتر مربع
- خانوار: ۱۴۲۵۴۵ با بعد (میانگین) ۳,۲ نفر در هر خانوار
- اشتغال: نرخ اشتغال ۸۸ درصد

۳. پیشینه تاریخی شهر

نیشابور در دوره ساسانیان حدود دهه‌های میانی سده سوم میلادی به دستور شاپور اول تأسیس شده است. این شهر در طول تاریخ یکی از بزرگترین مراکز دانش اسلامی و موطن بسیاری از دانشمندان، شعرا، صوفیان و دیگر بزرگان بوده و به عنوان نماد تاریخ و فرهنگ ایران مطرح شده است.

نیشابور در زمان حکومت طاهریان به عنوان پایتخت برگزیده شد. اگر چه در دوره حکومت‌های گوناگون دیگر به جز آغاز دوره سلجوقی، این شهر پایتخت نبود اما شهری مهم خصوصاً از نظر علمی، هنری و تجاری بوده و چنانچه در منابع معتبر بیان شده، دوره سامانیان مهم‌ترین دوره اعتلای هنری و فرهنگی نیشابور بوده است.

نیشابور در قرن ۴ و ۵ هجری (سده ده و یازده میلادی) مرکز دانشگاهی جهان اسلام بوده که معمولاً آنچه به عنوان علم در دوران شکوفایی علمی نیشابور از آن یاد می‌شود، بیشتر به علوم نقلی، علوم پایه شامل حدیث، فقه و تفسیر، ریاضیات و نجوم، فلسفه، منطق و الهیات اشاره دارد؛ به عنوان نمونه حکیم عمر خیام در ریاضیات و هندسه و نجوم سرآمد روزگار خود بوده است. در کتاب الحاکم نیشابوری، زندگی ۲۶۸۰ دانشمند برجسته شاغل در دانشگاه‌های نیشابور در قرن چهارم (سال‌های ۳۰۱ تا ۴۰۰ هجری قمری برابر با ۹۱۳ تا ۱۰۱۰ میلادی) آمده است. ابن ابی صادق پزشک و فیلسوف برجسته و شاگرد ابن سینا و شارح کتاب‌های بقراط و جالینوس از این شهر است. برخی از مورخین موطن برزویه طبیب را نیشابور دانسته اند. از شخصیت‌های علمی و برجسته معاصر نیشابور می‌توان به محمد رضا شفیعی کدکنی و حسین وحید خراسانی اشاره کرد. نیشابور در زلزله سال ۸۰۸ هجری ویران شده و پس از بازسازی، شهر جدید جایگزین نیشابور قدیم در مسافتی نه چندان دور از آن شده است.

۴. مشاهیر، آثار تاریخی و جاذبه های گردشگری:

۱-۴. میراث فرهنگی:

نام اثر	محل	اهمیت (قدمت، معماری و...)	میزان بازدید مردم و گردشگران
آرامگاه خیام	۵ کیلومتر شرق نیشابور	قدمت پهلوی - شهرت جهانی	۸۰۰/۰۰۰
آرامگاه عطار و کمال الملک	۵ کیلومتر شرق نیشابور	قدمت تیموری - آرامگاه عارف بزرگ	۷۰۰/۰۰۰
امامزاده محمد محروق	۵ کیلومتر شرق نیشابور	قدمت سلجوقی - زیارتگاه	۱/۵۰۰/۰۰۰
قدمگاه	-	قدمت صفویه - قدمگاه	۲/۰۰۰/۰۰۰
شادیاخ	۵ کیلومتر شرق نیشابور	قدمت ایران باستان	۴۰۰/۰۰۰
رباط شاه عباسی	مرکز شهر نیشابور	قدمت صفویه	۲۰۰/۰۰۰
فضل بن شاذان	۵ کیلومتر شرق نیشابور	قدمت صفویه - زیارتگاه	۱۰۰/۰۰۰
بی بی شطیطه	مرکز شهر نیشابور	قدمت معاصر - زیارتگاه	۵۰/۰۰۰
بانو پسندیده	مرکز شهر نیشابور	قدمت معاصر - زیارتگاه	۵۰/۰۰۰
مسجد چوبی	۸ کیلومتر شرق نیشابور	قدمت معاصر - گردشگری تفریحی	۵۰۰/۰۰۰

۲-۴. مراکز گردشگری:

ردیف	نام	محل جغرافیایی	دستگاه متولی	ملاحظات
۱	رباط شاه عباسی	جنب میدان خیام	اوقاف و امور خیریه	-
۲	مسجد چوبی	۱۰ کیلو متری جنوب شرقی نیشابور	اوقاف و امور خیریه	-
۳	غار ابراهیم ادهم	بخش مرکزی روستای غار	دهداری	-
۴	ابشار بار	روستای بار ۴۵ کیلومتری شمال غرب	دهداری	-
۵	آبشار خرو	شهر خرو ۲۰ کیلو متری شمال شرق نیشابور	شهرداری	-
۶	آبشار بوژان	۱۰ کیلو متری شمال شرق نیشابور	دهداری	-
۷	روستای دیزباد	۴۵ کیلو متری شمال شرق نیشابور	دهداری	-
۸	اردوگاه شهیدرجایی	۱۲ کیلو متری شمال نیشابور	آموزش و پرورش	-
۹	منطقه برف ریز	۱۵ کیلو متری شمال نیشابور	میراث فرهنگی	-

مختصری از شهر علم و ادب نیشابور

۱۰	حاج بکتاش ولی	۸ کیلومتری شرق نیشابور	میراث فرهنگی
۱۱	سایت شادیاخ	کنار آرامگاه عطار و کمال الملک	میراث فرهنگی
۱۲	کوه بینالود	۱۵ کیلومتری شمال نیشابور	محیط زیست -
۱۳	برج های دوقلوی شادمهر	کلومتر ۳ جاده کاشمر	میراث فرهنگی -
۱۴	تپه شادیاخ	۷ کیلومتری جنوب شرقی شهر	میراث فرهنگی -
۱۵	تپه ترب اباد	روستای طرب ۵ کیلومتری شمال شرق نیشابور	میراث فرهنگی -
۱۶	تپه برج	روستای برج ۲۰ کیلومتری شمال شرق نیشابور	میراث فرهنگی -
۱۷	باغ امین الاسلامی	مرکز شهر	شهرداری -
۱۸	باغ نشاط	۲۲ کیلومتری غرب نیشابور	میراث فرهنگی -
۱۹	معدن فیروزه	۴۵ کیلومتری شمال غرب نیشابور	شرکت تعاونی معدن -
۲۰	دره طاغان کوه	۴۵ کیلومتری شمال غرب نیشابور	-
۲۱	آبشار درود	کیلومتری شمال شرق نیشابور	شهرداری -
۲۲	بازار سرپوش	روبروی بازار طلافروشان	میراث فرهنگی -
۲۳	اب انبار بازار	روبروی بازار طلافروشان	میراث فرهنگی -

۳-۴. مراکز زیارتی

ردیف	نام	محل جغرافیایی	دستگاه متولی	ملاحظات
۱	امامزاده محمد محروق	۵ کیلومتر شرق نیشابور	اوقاف و امور خیریه	-
۲	قدمگاه	کیلومتر ۲۲ نیشابور - مشهد	اوقاف و امور خیریه	-
۳	فضل بن شاذان	۵ کیلومتر شرق نیشابور	اوقاف و امور خیریه	-
۴	بی بی شیطیه	مرکز شهر نیشابور	اوقاف و امور خیریه	-
۵	بانویسندیده	مرکز شهر نیشابور	اوقاف و امور خیریه	-
۵	آرامگاه سعد بن سلام	بلوار خیام	اوقاف و امور خیریه	-
۶	مسجد جامع	مرکز شهر نیشابور	هیأت امنای	-
۷	شاهزاده حسین اصغر	۵۵ کیلومتری شمال غرب نیشابور	اوقاف و امور خیریه	-

۲-۴. مراکز اقامتی (مراکز به ترتیب کیفیت و اهمیت)

نام واحد (هتل یا مسافر خانه)	مالکیت (دولتی / خصوصی)	ظرفیت		سال بهره برداری	درجه	ملاحظات
		اتاق	تخت			
هتل امیران	خصوصی	۴۶	۹۵	۱۳۹۷	۴ ستاره	-
هتل آپارتمان تشریفات	خصوصی	۱۱	۲۴	۱۳۸۲	۲ ستاره	-
مهمانسرای مهر	خصوصی	۱۳	۳۰	۱۳۸۲	۲ ستاره	-
مهمانسرای کمال الملک	خصوصی	۵	۱۷	۱۳۳۶	ممتاز	-
مهمانپذیر ابراهیمی	خصوصی	۱۴	۲۵	۱۳۵۶	درجه یک	-

اماکن گردشگری:

روستاهای هدف گردشگری: دیزباد-بوژان - سوقد - گرینه - کلیدر - میرآباد-کویر و ماسه باری های اردمه

- صنایع دستی:

عنوان	تعداد کارگاه	تعداد شاغلین مستقیم	مرکز استقرار (در جغرافیای شهرستان یا بخشها)	ملاحظات
فیروزه تراشی	۱۲	۳۶	معدن فیروزه	-
صنایع دستی چوبی	۸	۲۴	نیشابور - رباط شاه عباسی	-
حصیر بافی	۲	۳	نیشابور - بازار عراق	-
گیوه بافی	۱	۵	نیشابور - رباط شاه عباسی	-
تزیینات فلزی روی سفال	۱	۴	نیشابور - رباط شاه عباسی	-
مینیاتور روی سفال	۱	۱۰	قدمگاه رضوی	-
ساز سازی	۴	۴	نیشابور - رباط شاه عباسی	-
خراطی	۲	۳	نیشابور - بازار سرپوش	-
رنگرزی سنتی	۳	۸	کریم آباد	-
سنگتراشی	۱	۲	جمبر جوق	-
سفالگری	۱	۳	شادمهر	-
کاشی معرق	۲	۴	میراث فرهنگی	-
قلمزنی	۱	۱	نیشابور - رباط شاه عباسی	-
آجر تراشی	۲	۲	میراث فرهنگی	-

مختصری از شهر علم و ادب نیشابور

مینیاتور	۲	۳	نیشابور	-
قالیبافی			سطح شهرستان	-
گلیم بافی	۱	۲	-	-
دوخت لباسهای سنتی	۱	۲	نیشابور - رباط شاه عباسی	-
نقره سازی	۲	۴	نیشابور - بازار عراق	-
لعاب	۲	۴	نیشابور - رباط شاه عباسی	-

۵. امور اجتماعی و فرهنگی :

- باسوادی: نرخ ۸۷ درصد

- آموزش مقدماتی: ۸۰۷۳۵ دانش آموز و ۸۳۶ مدرسه، ۳۷۲۷ کلاس درس

- بهداشت و درمان: ۵۶ مرکز بهداشتی درمانی، ۳ بیمارستان، ۵۰۳ تخت بیمارستانی که تقریباً به ازای هر ۱۰۰۰ نفر یک تخت و ۳۸۲ نفر پزشک عمومی و متخصص که به ازای هر ۱۱۸۳ نفر یک پزشک، ۲۱۰ خانه بهداشت روستایی

- کتابخانه ها: ۱۷ کتابخانه با ۲۶۵۰۰۰ کتاب

- آموزش عالی: ۱۸ دانشگاه و موسسه آموزش عالی دارای ۲۰۲۷۶ دانشجو

دانشگاههای شاخص

* دانشگاه علوم پزشکی نیشابور

در سال ۱۳۸۸ (۲۰۰۹) با موافقت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از شبکه بهداشت و درمان به دانشکده علوم پزشکی ارتقاء یافت. این دانشکده توانست در سال ۱۳۹۶ (۲۰۱۷ میلادی) رتبه ۳۶ کشوری از بین ۵۷ دانشگاه در ارزشیابی فعالیت های پژوهشی دانشگاهها و دانشکده های علوم پزشکی کشور را کسب کند. رتبه دانشگاه در بین ۲۴ دانشگاه و دانشکده علوم پزشکی تیپ سه ۱۵ می باشد و در محور زیرساخت در بین کلیه دانشگاه ها و دانشکده های تیپ ۳ با توجه به وجود مطالعه کوهورت، بایوبانک و رجیستری ها، مرکز تحقیقات در دانشگاه رتبه ۶ را دارا می باشد. در حال حاضر ۶۸ عضو هیئت علمی، مسئولیت آموزش ۷۵۰ دانشجو در این مرکز دانشگاهی را برعهده دارند.

طبق آخرین نسخه منتشر شده مرکز رتبه بندی وبومتریک در سال میلادی جاری، در حال حاضر شاخص وبومتریک دانشگاه علوم پزشکی نیشابور به رتبه ده هزار و ۶۴۶ جهانی در میان بالغ بر بیست و هشت هزار دانشگاه، رتبه ۶۳۱ در میان هزار و ۳۶۹ دانشگاه در خاورمیانه، رتبه چهارهزار و ۲۶۵ در میان سیزده هزار و ۹۰ دانشگاه در آسیا و در بین ۶۰۷ دانشگاه در ایران به جایگاه ۲۲۲ ارتقاء پیدا کرده است.

www.nums.ac.ir

* دانشگاه نیشابور

این مرکز دانشگاهی در سال ۱۳۷۳ تاسیس و راه اندازی شد. هم اکنون ، دانشگاه نیشابور به طور متمرکز در چهار دانشکده فعال علوم پایه، فنی مهندسی، علوم انسانی و هنر در ۱۱ رشته مقطع کارشناسی؛ ریاضیات و کاربردها، آمار، فیزیک، مهندسی برق، زبان و ادبیات فارسی، زبان و ادبیات

مختصری از شهر علم و ادب نیشابور

انگلیسی، آموزش زبان انگلیسی، باستان شناسی، مجسمه سازی، نقاشی و ارتباط تصویری و نیز در ۱۰ رشته مقطع کارشناسی ارشد فیزیک هسته ای، فیزیک حالت جامد، فیزیک ذرات بنیادی، شیمی فیزیک، ریاضی محض، ریاضی کاربردی، باستان شناسی، زبان و ادبیات فارسی، پژوهش هنر و تصویر سازی مشغول انجام فعالیت آموزشی و پژوهشی می باشد. این دانشگاه دارای ۱۸۰۰ نفر دانشجو و ۷۰ عضو هیئت علمی می باشد.

آدرس سایت <http://neyshabur.ac.ir>

* دانشگاه آزاد اسلامی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد نیشابور اولین مرکز آموزش عالی بعد از انقلاب اسلامی است که در سال ۱۳۶۴ تاسیس گردید. این واحد دانشگاهی در طی سال های فعالیت خود و با حمایت های مردمی توانسته است، در ابعاد کمی و کیفی رشد شگرفی داشته باشد. در حال حاضر به عنوان واحد جامع دارای رشته های تحصیلی در مقاطع دکترای تخصصی Phd، کارشناسی ارشد، کارشناسی و کاردانی با بهره گیری از امکانات و تجهیزات منحصر به فرد، در کنار کادر هیئت علمی مجرب و توانمند سهم قابل توجهی در آموزش عالی شهرستان نیشابور و شرق کشور دارد. این دانشگاه دارای ۶۵۰۰ نفر دانشجو و ۱۳۰ عضو هیئت علمی می باشد.

آدرس سایت <http://www.iau-neyshabur.ac.ir>

* دانشگاه علمی کاربردی

دانشگاهی دولتی و وابسته به وزارت علوم تحقیقات و فناوری است. این دانشگاه با هدف افزایش سطح مهارت شاغلین بخش های مختلف اقتصادی و افزایش مهارت های حرفه ای دانش آموختگان مراکز آموزش که فاقد تجربه اجرایی می باشند، نسبت به برگزاری دوره های علمی - کاربردی در مقاطع کاردانی و کارشناسی اقدام می کند.

آدرس سایت www.neyshabour1-uast.ac.ir

* دانشگاه پیام نور

آدرس سایت <http://neishaboortazavi.pnu.ac.ir>

* دانشگاه فرهنگیان

آدرس سایت <https://tmd.cfu.ac.ir>